

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuul abonamentului:	Pretiuul insertiunilor:	Corespondintiele se se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe ann . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ 1/2 ann . . . 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe ann . 7 „ — „		
„ „ „ „ 1/2 „ . 3 „ 50 „		

Invitare de prenumeratiune

la

„BISERIC'A si SCOL'A“,

foia bisericésca, scolastica. literaria si economica.

Cu 1 Iuliu vechiu deschidemu prenumeratiuni noue, pe semestrulu alu doilea alu anului 1877.

Pretiuul de prenumeratiune:

Pentru monarchi'a Austro-Ungariei, 2 fl. 50 cr.

v. a.

Pentru Romani'a si strainetate 3 fl. 50 cr. v. a.

Din privinti'a economica si pentru mai mare sigurantia recomandam avisurile postale, in locu de epistole de prenumeratiune.

Rugam pre dd. prenumeranti a insemná câtu se póte de legibilu numele si post'a ultima.

Redactiunea.

Memori'a dilei ¹⁶/₂₈ Juniu.

Diu'a, ce a infiptu rane nevindecabile in inim'a poporului romanu, diu'a ce ne revóca o pierdere „aprove ireparabile si adencu simtita pentru bisericu, patrie, natiune si tron“ este ¹⁶/₂₈ Juniu! Cu dens'a s'a implinitu acum patru ani, ce suntu deja primiti in sinulu trecutului, de candu s'a mutatu in patri'a spiriteloru mari si generóse sufletulu celui mai mare umanistu alu vécului nostru in biseric'a romana ortodoxa din Ungari'a si Transilvani'a, sufletulu parintelui si regeneratoriului ei, sufletulu celui mai mare Archiereu: Andreiu Br. Siagun'a, dupa ce si-a ridicatu pre pamentu monumentulu eternisarei!

Candu inregistramu aceste, trebuie se spunemu cu tóta conscientiositatea cá nu este nici unu cuventu de ajunsu, carele se esprime in modu indestulitorin marirea Archiereului nostru. In tr'ensulu ni s'a datu ocaziune se privimu pre omulu impodobitu cu tóte in-susirile si darurile, cari facu pre barbatii intru ade-veru mari; in tr'ensulu modelulu de virtute,

modelu in tóta privinti'a pentru cei ce suntu chiamati ori chiar' alesi se póte toiagulu archierescu!

Voi cei betrani, cari a-ti avutu o rara fericire si prin acést'a o mangaiere sufletésca a petrece cu densulu si in parte conlucrandu, veniti intru marturi'a cuvinteloru miele, spuneti voi, óre nu „elu s'a ostentitu mai multu de cátu toti?“

Si pentru ce e greu a vorbi de ajunsu despre Archiereulu Siagun'a? pentru-cá vorbindu despre densulu, vorbimu de noi insine. Vestindu faptele si virtutile Archiereului nostru Andreiu, provocam si spunemu totu atátea eveneminte istorice din viati'a nóstra bisericésca natiunala in decursulu aloru doue-dieci si siepte ani. Scurtu: viéti'a lui a fostu viéti'a nóstra! Trecutulu lui Siagun'a a pregatitu calea venitoriului nostru!

L'am numitu celu mai mare umanistu, éta pentru ce! Elu a doveditu cu fapt'a si cu cuventulu cá nu a traitu pentru sine, pentru individualitatea sa, ci a traitu in specie pentru biseric'a in carea s'a crescutu, pentru nati'a romana, carea l'a nascutu si in fine pentru omenimea intreaga, din carea a facutu parte. „Se aducemu jertfe la sanctuariulu bisericei si atunci totu o data depunemu sacrificiu pre altariulu natiei“, unu principiu, ce s'a profesatu la noi cu tóta rigórea, — pentru-cá la noi a fostu, este si va fi uniculu asilu de mângare, asilulu natiunalitatii: biseric'a.

L'am numitu regeneratoriulu bisericei pentru-cá éراسi totu faptele lui, cari suntu mai elocinte de cátu limb'a omenesca, vestescu acést'a. Emanciparea bisericei nóstre, restituirea autonomiei ei sub unu metropolitu, suntu margaritarele, ce lucescu ca sórele in cunun'a virtutiloru lui. Acestea suntu fapte complinite „pre cari numai autorulu lor, fericitulu Archiereu Andreiu le-a potutu efeptu prin geniulu, prudinti'a, intieleptiunea si tactic'a lui,“ de cari si strainii au avutu respectu si le-au admiratu. Elu este asia dara acela, carele ne-a chiamatu ca pre

unu Lazaru din momentu la viétia constitutională bisericească, radicandu piatr'a sepulchrală de pre gróp'a in carea eră immormentată. Ni-a datu legea liberală, căci puternicu a fostu, de carea o mare parte din omenii noștrii abuséza, si carea plesnesce in faccia pre toti, cei ce dicu si sustienu că elu a fostu: autocratu, dispotu si absolutisticu!

Tóte acestea si altele, cari scrise fiindu aru umplea paginele unei cărți voluminoase, i asecura pre lănga recunoscinti'a noastră si a posterității nemurirea pentru toti vecii, ba! inea mai multu numele arhierelui nostru devine in urm'a acestor'a unu nume santu pentru fia care romanu ortodoxu. Pana cându va mai esistá poporu romanescu, va traí arhierelu Siagun'a. Elu nu a moritu, pentru-că faptele lui, faptele mari, oprescu chiar si mortea!! Elu s'a mutatú numai dela noi in patri'a cea fericita, ca de acolo se adumbréscă si proteaga biseric'a si natiunea sa iubita. Chiar' de acolo priveghiaza, binecuventandu pre cei ce lucra pentru prosperarea si salutea poporului romanescu, osindindu cu lacrimi in ochi pre cei ce aru cutezá se ruineze ceea ce a intemeiatu densulu.

Arhierelu nostru intre patrioti a fostu mare patriotu, intre cei politici politicu. Cuventarile lui rostite in parlamente suntú sabie cu doue ascutite, a caroru putere a sciutu se impuna respectu pretutindenea, pentru-că s'a spusu in trensele adeverulu si dreptatea.

Cei invetiati si-au aflatu in tr'ensulu colegulu loru. Biserica ortodoxa, si numai ea a potutu se aiba Origeni, Athanasii etc; numai ea a potutu se produca in veaculu alu IX-lea pre unu Fotiu cu o sciintia ce a pusu lumea in uimire! Biserica romana ortodoxa din Ungari'a si Trannia nasce si cresce in veculu alu XIX-lea pre unu Siagun'a. Tota pagin'a din scrierile arhierelui nostru, cea de intaiú pana la cea din urma, dovedesce judecata sanatósa si profunditate. Tote acelea-si pagini vestescu că autorulu loru a fostu literatu in sciintia si invetiatu in literatura. Scrierile lui Siagun'a voru ocupá in istori'a literaturii cele mai demne pagini. Numai in scrierile lui dămu de adeveratulu Apologetu alu bisericii si natiunii. Pre candu Apologetii celoru din taiu 3 veacuri ai crestinișmului aparau credinti'a evangelica, — pre atunci Apologetulu nostru pasiesce intru apararea dreptulu avutu; si acést'a pentru densulu cu atātu a fostu mai cu greu, căci a avutu se dee faccia nu cu necredintiosi, in forma nu cu pagani, ci cu coreligionarii sei, cari au sciutu se-i faca mari opositiuni, dar' zadarnice!

Ca parintele celu intieptu, bunu si adeveratu pururea ni-a datu se intielegemu sfatulu seu probatu de esperintia, că in tóte afacerile nostre fia de ori ce natura se fia o voie, o intielegere, unu sufletu numai se bata in toti, căci numai asia sacrulu principiu, in numele caruia luptamu si vomu luptá, va poté se triumfe, numai asia potemu sperá la rezultate fructifere si imbucuratóre.

„In momintele aceste mari“ — a disu parintele nostru in memorabil'a cuventare, cu carea a deschisu primulu congresu nationalu — cari facu in biseric'a noastră ecumenica o epoca insemnata, me rogu lui Ddieu prea umilitu ca congresulu nostru presentu si cele viitoare se desvolte . . . . . astfeliu de afaceri, cari se merite de a fi caracterisate de carte a unuia fiului seu etc.“ Si ce este mai adeveratu de cătu acestea si mai corespundietoriu asta-di, candu avemu se infruntamu multele rele, ce suntú indreptate cu scopu de a ne subminá, candu totu momentulu ne convinge că justiti'a la noi este patulu pre carele nationitatile moru. Multe ar mai fi de disu cu asta ocasiune dar de o cam data inchiamu cu cuvintele: „pomenivomu numele lui din neamu si pana in neamu!!!“

G.

Sclavagiulu modernu.

(Fine.)

Cine traiesce astadi in mediloculu poporului, póte vedé, cum incheia tieranulu nostru pe fiecare di negotie sub cele mai grele conditiuni pentru elu cu cutare speculantu din comuna. Manatu de lipsa tieranulu este silitu in mare parte a cumperá astadi cu orice precu si sub orice conditiuni cele necessari pentru hran'a vietii. Astfeliu cade in datorii sub conditiuni, cari i pregatescu, daca nu ruin'a de siguru unu oblegamentu de a lucrá multu pentru altulu, o sclavia pre mai multa vreme inainte.

Lu-durea greu pre tieranulu romanu odinióra, candu ca iobagiu trebuiá se lucre totdeuna mai antaiú pentru altulu, si numai in lini'a doua poté ingrigi de sine. Cu multu mai mare este inse durerea lui astadi, candu ca liberu vede, că din fructele muncii sale se inavutiescu si ingrasia altii. Astadi cumpera tieranulu cele necessarie pentru hrana pre datoría, si mane poimane lu-vedi, că precum lucrá odinióra manatu de biciulu iobagiei pentru domnulu de pamentu: tocma asia trebue se lucre acum manatu de sicane dile de claca si alte multe dile, pentru ca se póta platí interese nepomenite, tóte pentru speculantu usurariu, in a carui ghiara a avutu nenorocirea a cadé.

Vine timpulu recoltei; se speréza, că va merge dóra mai bine. Dar amara amagire! Abia si-a adunatu tieranulu bucatele dupa campu, candu éta, că si incepu a-lu cercetá nesce ómeni, cari sub diferite title de dreptu pretindu dela elu bani se platésca darea, bani se platésca, si se impace pre usurariu si altele. Ce se faca? Este silitu a merge la tergu si a vinde pre ce póte bucatele, pentru cari a muncitu unu anu de dile; ér elu mai curendu séu mai tardiu se trediesce érasí fara ele, si érasí avisatu a alergá la usurariu, ca se-si impace fóméa sa si a prunciloru sei, cumperandu cu unu precu enormu

de multe ori chiar acele bucate, pre cari le venduse mai deunadi elu pre mai nimicu. Acést'a se repetiesce din anu in anu, pana candu mai pre urma se pomenesce, cà usurile s'au urcatu intr'atât'a, încátu i-a inghititu mosiór'a eredita dela parinti, si a remasu unu simplu proletariu, carele ca liberu, trebuie se traiesca viétia sclavului de odinióra, si sè se supuna capricieloru aceleuia, in alu carui serviciu este silitu a-si oferí bracielle sale, pentru ca se-si póta cascigá pana de tóte dilele.

Pe calea acést'a ne pomenimu, cà cu fiecare di scade din sinulu poporului nostru numerulu omeniloru liberi si indepentii, si se inmultiesce proletariatulu, aceea clasa, carea este mai aplicata a cadé victima demoralisării si coruptiunei. Simburele si suflétulu unui poporu este de regula class'a de medilocu, class'a cetatianiloru séu burgeoisía. Ea face mai totdeuna in ori ce actiune poporului, càruia apartiene cele mai mari servitii in desvoltare, pentru-cà dispune de inteligentia si avere. Ea nu se lasa in negótie riscate, lucra totdeuna cu calculu siguru, si astfeliu traiesce mai multu ori mai pucinu in o buna stare. Loculu ei este de regula prin orasie.

Noue prin orasie acésta clasa de medilocu ne lipsesce mai de totu. Comerciantii nostri si acolo unde amu avutu si mai avemu incepu a scadé pe fiecare di, asia încátu, daca in directiunea acést'a nu se va intemplá vr'o schimbare, ei voru disparé cu totulu, si se voru inlocuí cu straini. Avemu inse in poporulu nostru mai in fiecare comuna o frunte de ómeni ce dispunu de avere si traiescu in buna stare in tieranii nostri, cari si-au, si sustienu proprietatile lor, eredita dela parinti. Acésta clasa este astadi fórte amenintiata, si scade mereu. A venitu adeca preste dens'a anii cei grei, s'a urcatu enormu contributiunea pre pamentu, si asia a caditu in detorii, asia încátu acum trebuie mare truda si precautiune spre a-si poté recastigá positiunea de mai nainte. Se recere dara, ca cei chiamati se-si indrepte facia de acesti ómeni o deosebita atentiune, daca voimu ca se nu se intemple cu ei aceea ce s'a intemplatu cu multi din tieranii nostri, cari odinióra erau stapani, avéu casa, mosía si vite, ér astadi ii-vedemu deveniti servi altora. Mosía perduta odata si caditu in mana straina cu greu se póte redobandí. Ér sórtea aceleuia, carele lucra ca servitoriu in mosía, ce odinióra erá proprietatea sa, séu a parintiloru sei este o sórte fórte deprimetória si mai grea ca a iobagiului de odinióra.

Éta aci o stare fórte trista, unu sclavagiu periculosu si demoralisatoriu, ce sépa adencu in puterea de viétia a poporului nostru!

Elu a devenitu degiá nesuferitu, si ea atare trebuie cu orice precu delaturatu. Pentru delaturarea lui inse esista numai unu singuru medilocu: luminarea poporului prin scóla si bisericá. Acést'a nu costa sacrificie de speriatu, pentrucá biseric'a si natiunea sustiene unu numeru insemnatu de preoti si invetiatori. Acestor'a le incredintiéza biseric'a si natiunea ce are mai scumpu. La ei potemu dara

apelá cu dreptu cuventu a ajutá pre peporu prin luminare, si a-lu scóte din tóte relele, si prin urmare si din acésta sclavía.

Isvórele de venitu ale unui poporu sunt fórte multe si fórte varie. Poporulu nostru s'a deprinsu a traí din cultur'a pamentului. Da, este buna cultur'a pamentului, inse nu este singurulu isvoru de venitu. Mai sunt multe altele, cum industri'a, comerciulu etc. Pentru ce se remana poporulu nostru eschisivu numai pre langa agricultura, candu vedemu, cà alte profesiuni aducu póte cà in modu mai usioru venite mai mari? Noi vedemu cu ochii, cà mai in fiecare comuna esista unulu séu mai multi speculanti streini, cari ieri alaltaieri au venitu asia dicendu cu nimicu, ér astadi dispunu de averi insemnate. Daca ne intrebámu care este isvorulu lor de venitu, aflámu, cà este o bolta mica, in care se afla unu capitalu ne'nsemnatu carea inse aduce proprietariului ei venite calosali. Cà nu vedemu pe romanulu ocupandu-se cu alte profesiuni, decátu mai numai cu agricultur'a, nu-i potemu denegá nici decátu talentulu pentru ele, decátu numai cà de siguru nu i s'a datu ocaziune a si-lu desvoltá.

Este unu ce cunoscutu, cà orice gresiéla comite cineva nu remane nepedepsita. Daca cei chiamati a lucrá la fericirea poporului nostru nu ne vomu silí a face prin cultura din acestu poporu mandru de originea sa unu poporu liberu si independentu, pecatulu ce-lu comitemu se va resbuná de siguru in contra uóstra. Vomu remané mane poimane pastori fara turma, ér lipsindu-ne turm'a ne va lipsí si laptele ei.

Pluralitatea lumilor locuite.

(Urmare.)

Trecandu acum la studiulu comparativu alu planetiloru, trebuie se esaminámu antáiu pusetiunea pamentului in sistem'a nostra solara. Luandu planetoidii séu asteroidii dereptu de unu planetu aflámu, cà pamentulu e alu treilea intre noua, prin urmare nu e caracteristicu nici prin apropierea, nici prin departarea sa dela sore, de ora-ce e de trei ori mai departe de cátu Mercuru si de 36 ori mai aproape de cátu Neptunu; pamentulu asiá dara nu e la mediloculu radiului ce-lu foiméza sistemulu nostru solaru, de ora-ce mediloculu acest'a se afla intre calea lui Saturn si a lui Uran. De aici urméza, cà pamentulu in privinti'a acést'a nu-se distinge nemicu de cele alalte lumi ale sistemului solare.

Considerandu caldur'a si lumin'a, ce o capeta planetii dela sore, si sciendu totu odata, cà intensitátile acestor'a stau in proportiune intorsa cu departarile aflámu, cà Mercuru capeta de 7 ori mai multa lumina si caldura de cátu globulu nostru, Venerea de doue ori, Marte numai pre diumetate atáta, asteroidii de 7 ori mai pucina, Jupiter de 27 ori mai pucina, Saturn de 90 ori mai pucina, Uranu de 365 ori mai pucina, ér Neptunu chiaru pre de 1300 ori mai pucina. Prin urmare pamentulu nici in privinti'a acést'a nu se distinge de cei alalti planeti.

Se ne întorcem acum la trabanți și se-ii considerăm ca pre niște corpuri asediate pre ceriu numai ca se ilumineze noptile, ci se determineze și micșorarea meteorilor și fluxului și refluxului oceanurilor și alu atmosferei; aici érași observăm că unii planeti au și câte optu trabanți, prin urmăre pământulu nici aici nu are ver o distincțiune de cei alalti planeti. Unii dicu despre trabanți, că nu ar fi buni de nemica, dacă nu ar avé planetii, la cari le facu niște servitii. Dar ore locuitorii acestoru lumi mici nu au mai multu dreptu se afirmé, că densii sunt privilegiați de ora-ce pământulu și cei alalti planeti sunt facuti numai pentru ca se illumineze cu lumin'a lor cea intensiva noptile cele lungi ale trabantiloru; și acést'a cu atât mai multu, cu câtu suprafațele planetiloru reflectéza multu mai tare lumin'a de câtu ale trabantiloru. Astu-feliu pământulu transmite luné de 13 ori mai multa lumina, de câtu lun'a pământului; cu câtu e apoi mai mare diferința acést'a la Jupiter, Saturnu și Uranu?

Asiá dara ori din care parte vomu examiné pământulu, nu aflăm nicaire ver unu favoru mai mare pentru densulu, de câtu pentru ceialalti planeti; din contra elu e mai puțin favorisatu chiar și de câtu trabantii.

Considerandu acum raportulu ce esista între volumile și suprafațele planetiloru observăm, că pământulu nici în privința acést'a nu e în profitu față de cei alalti planeti, pentru-că nu e nici celu mai micu, nici medilociu și nice celu mai mare. Pre candu diametrulu seu nu trece preste 1716 miluri germane, pre atunci alu lui Saturnu ajunge pana la 15769, ér alu lui Jupiter mai 19000 de miluri germane.

Comparandu acum pământulu cu sórele, diametrulu cestui'a e de 192608 miluri germane, prin urmăre suprafațea de 117000 milioane de miluri patrăte. Dacă pământulu celu pre de 12557 ori mai micu de câtu sórele pote nutri 1300 de milioane de omeni, nu suntemu în dreptu se presupunemu, că sorele va poté sustiené 15000 miliarde de omeni? Plisson dice în opulu seu „les Mondes pag. 242:“ „dacă tóte globurile sistemulu nostru solaru suntu facute unele pentru altele, atunci de siguru e multu mai naturalu a cugetá, că globulu celu mai mare a trebuitu se se îmbrace și cu avantajele cele mai mari și mai multe; și globulu acést'a nu e altulu, de câtu celu ce se afla în centrulu sistemulu și constringe pe celealalte se se inverta în giurulu seu, acelu globu, carele guvernéza cu atâtá putere pre cele alalte, le domnesce și le demanda și în fine le illumineza și incaldiesce cu radiele sale binefacatorie.“

Dar locuitorii splendidulu Saruru și ai pompului Jupiter cu câtu ar' avea mai multu dreptu se privésca universulu numai de unu edificiu construitu pentru favorulu lor, ér pre celealalte lumi din spatiu se le privésca numai pentru ca de aici se învetie densii a cunosce legile universulu și se admire armoni'a naturei?

Prin urmăre nici în privința acést'a pământulu nu e favorisatu față de ceialalti planeti.

Consecințele precedente le potemu estinde a fortiori și asupra consideratiuniloru despre volumile planetarie. Abiá ni-potemu întipui lumea cea uriasa a lui Saturn, carea abiá o-am capetá, dacă amu pune preste olalta 700 de globuri ca pământulu nostru de mari, dar se nu computăm aici nici anelele sale gigantice nici numerosii sei trabanți. Dar cumu se ni întipuium volumulu lui Jupiter, carele întrece pre de 1400 ori pre alu pământului?! Și apoi în fine alu sórelui, carele face 1.400,000 de globuri ca pământulu?!

„Privindu niște masse atât de miraculoase,“ eschiamă Fontenelle, pote presupune cineva, că tóte corpurile aceste colosali s'au facutu numai pentru ca se fia nelocuite, că acést'a e starea lor naturala și că numai pământulu a suferitu esceptiune? Cine voi-esce, créda: eu din parte-mi nu me potiu împacá de locu. Ar' fi unu lucru forte caracteristicu se fia locutu pământulu astu-feliu după cumu e în fapta, ér pre ceialalti planeti se esista unu desiertu nemarginitu. . . Viatia esista pretotindene, și dacă lun'a ar' fi numai una massa de stanca, mai curendu mi-ar plesni prin minte se i-lasu locuitorii se o róda, de câtu se sustienu, că nu are locuitori.“

Se comparăm acum desimile și masele corpuriloru ceresci și se vedemu, dacă pote aici va esista favoru pentru pământu. Pentru ca se fia lucrulu mai bine întielesu, comparăm desimile acele cu ale corpuriloru, ce le cunoscemu. Astu-feliu desimea sórelui e ceva mai mare de câtu a carbonului de piatra, a lui Mercuru ceva mai mica de câtu a aurulu. Desimea Venerei și a pământului e într'o forma cu a oxydului de feru magneticu, a lui Marte e egala la a rubinulu orientalu, alui Jupiter ceva mai mare de câte a stejariulu, a lui Saturnu ca a bradulu, a lui Uranu mai ca a apeí seu ca a otietulu de lemnu, ér a lui Neptunu ca a fagulu. Luandu desimea pământului de unitate aflăm, că a lui Saturnu e pre de 1100 mai mica, ér a lui Mercuru de 3 ori mai mare de câtu a pământului, asiá dara pământulu nu e nice celu de întâiu, nici de medilocu, nici celu din urma în privința desimei.

Se ne întorcem acum la întrebarea cea mai interesanta despre actiunile gravitații pre suprafațele diferiteloru globuri din sistem'a nostra solara. Aici aflăm că gravitatea e de 29-ori mai mare pre sore și pre Marte numai pre diumetate ca pre pământu. Prin urmăre corpulu, care cade pre pământu în secund'a prima printrunu spatiu de 4.9 metri, pre sore va cadé într'acelasi timpu 143.91 metri, ér pre Marte numai 2.16 metri. De aici vedemu, că gravitatea pământului nu are intensitate medilocia; dacă acum organismulu fiintiloru terestre e în consonantia cu intensitatea gravitații, atunci trebuie se conchidemu că natur'a nu va fi fostu în perplesitate se creeze și pre celealalte globuri fientie, ale căroru constituțiune se stee érași în armonia cu intensitatea gravitații de

pre lumile, pre care locuiescu. Din aceste potemu conchide, că locuitorii fia cărui planetu se deosebescu de olalta, pentru-că actiunile gravitații influințieza forte legile organismului. Pre continentele nostre spre esemplu nu ar putea esista animale multu mai mari de câtu elefantulu, pentru-că activitatetea poteriloru muscularie nu cresce proportiunalu cu pondulu, prin urmare masse atâtu de mari nu s'ar putea misică asiá lesne. Din contra inse in internulu mâriloru pondulu specificu face ca animalele se se misice mai usioru.

Ceea ce observâmu aici pre pamentu potemu aplicá prin analogia sí asupra celoru alalte lumi planetarie. Spre esemplu unu omu de pre pamentu, carele e greu de 90 kilograme, daca l'amu straportá pre planetii cei mici, ar apesá fôrte pucinu, pre candu pre suprafaciá sórelui ar avea greutate chiaru de 2000 kilograme.

Considerandu in fine massele planetiloru aflâmu, că nici intregu sistemulu si nici unu planetu specificu nu a potutu fi creatu in favorulu locuitoriloru cutârei lumi mici, carea nu e intru nimicu mai preferita dela natura. Amintimu aici numai, că mass'a lui Saturnu e de 100-ori, ér a lui Iupiter pre de 340 ori mai mare de câtu a pamentului; apoi suntu multi planeti cari intrecu pre alu nostru si in privinti'a pondului si a volumului, dar' daca vom pune preste olalta massele toturoru planetiloru, abiá vomu capetá a 0-07-a parte din pondulu sórelui.

Din tote cele premerse vede ori si cine resultatulu, carele pledéza pentru pluralitatea lumiloru locuite. Daca pornesce omulu pre calea cea filosofica a astronomiei moderne, atunci recunosce, că astronomii si filosofii au trebuitu se dubiteze misicarea sórelui in giurulu pamentului indata ce s'a sciutu, că pamentului se misica si câtu e de mare volumulu sórelui. Dubietatea acést'a a crescutu fôrte, candu s'a aflatu, că Venerea intru tôte e unu planetu forte asemenea cu pamentulu; de unde apoi dedusera că amendoi planetii acesti'a trebuie se aiba aceeași rola in universu si daca se afla locuitori pre unulu trebuie se existe si pre celalaltu si din contra. — Descoperinduse apoi colosulu de Iupiter si Saturn cu suitele loru splendide, astronomii afirmara cu mai mare curagiu, că daca suntu locuitori pre pamentu, atunci pre acesti planeti inca trebuie se fie si inca multu mai mari, fientie mai superioare.

Au nu e destulu de evidentu, că lumea acést'a a nóstra a fostu aruncata intre ceialalti planeti fora nici una preferintia si că nu a fostu creata mai bine de câtu celealalte pentru ca numai dens'a se pota fi domiciliu alu vietiei si alu inteligentiei?

Se constatâmu dara, că pamentulu nostru nu are nici una preferintia considerabila in sistem'a nostra solara, pentru ca numai densulu se fia lume locuita si apoi — esprimandune astronomice — se mai constatâmu, că si ceialalti planeti au dispositiuni, pote mai bune, ca se fia domiciliu alu vietiei.

(Va urmá.)

Talantulu trebuie inmultitu.

Strainulu, carele a calatoritu vre odata prin tierile locuite de romani, a fost totdeuna surprinsu de nesce insusiri maretie, ce le a aflatu la acestu poporu plinu de viétia. Obiectulu admiratiunei sale a fost in loculu primu de siguru femeia romana, aceea fientia, pre carea creatoriulu o a donatu in abundantia cu totu ce servece de podóba secului frumosu. Cine vré se véda diligintia la lucru, se mérga la tíera, si se privésca pre femeia romana esindu la lucrulu campului vesela si voiósa cu furc'a in bréu, torcendu cu o repediune mare si intrebuintandu astfeliu si timpulu, ce altfeliu l'ar perde pre cale. Cine vré se véda femeia frumósa, se privésca pre tieran'a romana, candu ese la hora, si va vedé o statura impunetória, o tienuta modesta, unu aeru vesel, o facia curata si proportiunata, doi ochi negri plini de focu si vioitiune, unu mersu linu, si o imbracaminte pitorésca si cu gustu.

Insusirile, ce le posedé femeia romana facu dintr'ens'a unu adevertatu tesauru alu natiunei. Se pare inse, că influinti'a streina si aici si-a cautatu terenulu seu de demoralizare. Femeia romana in unele párti, si mai cu séma in Banatu, se pare că inadinsu voiesce se-si ingrópe frumseti'a sa naturala, talantulu datu de creatoriulu. In Banatu, in acestu pamentu alu fagaduintiei treci sate preste sate, si raru intelnesci pe femeia romana, cu faci'a frumosa si curata. In locu se vedi la femeia faci'a romanésca, incantatoria si plina de espressioni, ti-se infacisíeza multe dintrensele cu o facia respingetória, cu o facia, ce te face se-ti intorcei privirea de catra densele si se-le desconsidera. Da, privitoriulu le desconsidera, pentru că si densele desconsidera pre privitoriu atunci, candu voindu a aparé mai frumóse in locu se-si spele faci'a cu apa rece curata, si o spoiescu cu albele si rumenele comperate de multe ori cu munc'a de pre mai multe zile dela lipitóra cu dughénulu din satu. In modulu acest'a femeia romana se schimba cu voi'a in o figura, ce sémana mai multu a papusia de céra, decâtu a fientia cu viétia.

Femeia, care pune albele si rumenele pre facia tientesce de siguru a deveni mai frumósa. Acésta tendintia este de laudatu, ba este o tendintia morala, numai durere medilócele nu sunt de locu nimerite. Sunt alte medilóce multu mai bune si mai eficace, dar si mai eftine, prin cari se póte face cineva frumosu. Albelele si rumenelele facute cu feliu de feliu de veninuri le vinde jidovulu pe parale, ér ap'a, cu care spalandu-te desu capeti facia curata, o gasesci pre tôte partile fara ostenéla, pentru-că creatoriulu a ingrigitu se fie pretotindenea in abundantia. Facendu astfeliu omulu si-póte sustiené si promová frumseti'a sa naturala, aceea insusire care provóca in privitoriu simpatia, si de care avemu deto-rintia morala a ingrigi.

Omulu trebuie inse se nisuéscá a-si mai castigá pe langa frumseti'a naturala, carea este mai multu séu mai pucinu nestatornica, si carea mai curendu séu mai tardiu se trece, o frumsetia constanta, o frumsetia morala. In faci'a aceluia, care posedé o astfeliu de frumsetia se esprima cultur'a sufletului si a caracterului. Acést'a este ornamentulu celu mai frumosu alu omului. Cornelia, mam'a Grachiloru, intrebata fiendu odimóra de margaritarele ce le are, ca se se póta impodobi, aretá de mare satisfactiune pruncii ei, acei prunci, cari devenindu barbati au ocupatu cu demnitate cele d'antai functiuni in statulu romanu. Acésta frumsetia recere, ce este dreptu, fôrte multa ostenéla, dar si-o póte castigá fiecare omu. Aici terenulu este fôrte vastu, si ocaziunile fôrte multe, in cari cineva póte escelá.

Cine nu scie, câtu este de mare rol'a, ce o ocupa femeia in viétia sociala! Cine nu scie, că femeia este chiamata a indulci dilele sociului ei! Cine nu scie, că femeii i se incredintieza ce are mai scumpu o natiune: educatiunea generatiuniloru viitórie, si prin urmare viitoriulu. Femeia romana are dara o missiune mare si sublimate, ea are a pune piétr'a fundamentala la edificiuulu celu mare na-

tionalu, la fericirea poporului nostru. Talentele, lauda domnului, nu i-lipseste. O istetie si agerime de spirit u o caracteriseza de minune. Acesta o ajuta in opulu celu mare alu ei. Nu-i lipseste dara nimicu, decata o vointia firma a aplicat cu rigore ba chiar pedanteria talentele sale intru implinirea misiunii cei sublime, ce i-este incredintata. Au dora nu comite femeia romana sacrilegiu facia de sine, ai sei si de natiune atunci, candu si-perde timpul ocupandu-se de vanitati, si astfelu neglige ocaziunea de a-si castigat a deverta frumsetia, frumsetia morala prin virtute? Nimicu mai frumosu, nimicu mai sublimu si nimicu mai scumpu pentru unu poporu decatu femeia virtuosu. Ea este in casulu acestu unu adeveratu tesauru. Poporulu, care posede astfelu de femeia pote deveni poporulu celu mai mare din lume.

Dupa acesta frumsetia constanta se se lupte femeia romana de orice clasa. Castigandu-si acesta frumsetia in mesura mai mare, decatu ce o posede astadi, si ingrigindu si de frumsetia naturala prin o imbracaminte modesta, dar facuta cu gustu prin mediloce iertate si ieftine, se nu se indoiesca nici decatu, ca nu va impune ori si cui, si nu va fi placuta in vietia sociala.

Speramu, ca inteligintia noastra din poporu: preotii si invetiatorii voru collucra din tote puterile spre delaturarea acestui reu, mai cu sema, ca nu este nime, carele se nu i-cunosca consecintiele funeste ale lui. Er tu femeia romana, inmultindu-ti talantulu, ce posiedi, frumsetia naturala prin frumsetia morala, vei ocupa unu locu respectabilu in corpulu natiunii, careia apartieni, te vei bucura de o stima generala, si istoria nationala va aminti totdeauna cu mare pietate numele teu.

Prea-onoratu cleru romanu! *)

„Intre obiectele ce se propunu in scol'a poporala, loculu celu de anteiu, lu-ocupa Religiuinea, — pentru-ca singuru la lumin'a religiunii crestine pote omulu corespunde pre deplinu destinatiunii sale, si a-si ajunge scopulu ultimulu alu seu. — Pentru-aceia e de lipsa ca atatu Catechetulu, catu si Invetiatoriulu se puna celu mai mare pondu pre crescerea religioasa-morala a tenerimeii scolare. Religiuinea crestina se fia bas'a intregu invetiamentulu din scol'a poporala. Spiritulu ei se insufe tota propunerea invetiatoriului.“ (Planu de invetiamentu pentru scolele poporale din dieces'a Gherlei.)

In acestu intielesu dispune Prea-veneratulu Ordinariatu alu diecesei Gherlei pentru instruirea prunciloru scolari in religione; am cetitu si planurile de invetiamentu edate de celealalte Prea-venerate Ordinariate a dieceseloru romane, si tote, tote, numai si numai religiunea o punu de bas'a invetiamentulu. Afora de acesta tote Ordinariatele dispunu si catechisarea tenerimeii prin parochii respectivi, facundu acestu laudatele Ordinariate cu tota rigorea.

Propunerea religiunii — a catechismului — debue se se faca prin explicare, prin catechisare.

Sciu ca e greu a invetiati pruncii la preceperea rogatiunelor si a inchieturiloru credintiei crestine; sciu acestu din propri'a-mi esperintia ca fostu capelanu si docente la o scola poporala romana.

Atunci m'am convinsu pre deplinu ca, catechetulu si si docentele are forte mare lipsa de unu opu, care se cuprinda in sine explicarea catechismului, respective a inchieturiloru credintiei nostre, a rogatiunelor, a serbatoriloru, a vietiei pamentene a Domnului nostru Isusu Christosu si altele.

Acumu ca oficialu la cancelaria diecesana m'am convinsu si mai tare despre lipsa unui atare opu, deore-ce am

*) Publicamu acestu anuntiu pentru valoarea lui literaria, era spre orientarea publicului cetitoriu observamu, ca elu privesce numai pe clerulu romanu greco-catholicu, nu si pe clerulu romanu ortodoxu.
Red.

vediatu pedepsindu-se pe unii pentru necatechisarea tenerimeii, si am cetitu si auditu escusarile altor'a ca n'au manuale pentru catechisare.

Aceste m'au indemnatu la prelucrarea **catecheselor** pentru pruncii scolari din scolele elementare poporale dupa cei mai renumiti auctori, care astadi gatiindu-le — in sperare ca voru fi bine-primate — le-am datu sub tipariu.

In acele catechese se cuprinde explicarea totoruru intrebariloru din catechismu, precum si a rogatiunelor, explicarea vietiei pamentene a Domnului nostru Isusu Christosu si alte catechese ocazionale. — Si pentru-ca Prea-veneratulu Cleru si domnii docenti se veda modulu cum 'su prelucrate acele catechese, un'a dintr'ensele o acludu la acestu cola de prenumeratiune.

Se-si aduca aminte Fratii Preoti: ca sunt flori, cari inflorescu numai in primavera, si daca nu inflorescu atunci, mai tardiu florea loru e raritate. Atare florea e pietatea. Acestu a trebuie se o planteze si cultiveze indata [ce atingu inim'a prunciloru celea de anteiu radie ale credintiei.

Aduceti-ve aminte Fratiloru Preoti si Docenti si de cuvintele s. Gregoriu dise despre rogatiunea Domnului „Tatalu nostru“: „Rogatiunea Domnului e fluviu preste care pote inota elefantulu, inse e si valceua, preste care pote trece si mielusielulu“ si nisufiti a trece si generatiunea cea tenera a natiunii nostre preste acelu fluviu la fericirea eterna, si „Vi se va da plat'a buzeloru Vostre.“ (Pild. c. 12. v. 5.)

Acestu opu alu catecheseloru va fi de o marime de 15—16 cole si va cuprinde la 55—60 catechese. De subtipariu va esi in lun'a Augustu, si indata se va espeda la domnii prenumeranti, ca inca inainte de inceperea cursului scolariu venitoriu se-lu aiba a-mana.

Pretiuulu de prenumeratiune — in sperare ca voiu fi partinitu prin Prea-veneratulu Cleru romanu — 'lu defigu numai la 1 fl. 50 cr. v. a.

In urma insemnu, ca pentru incungiurarea speselor postalte opulu lu-voiu tramite francatu la toti domnii prenumeranti, carii apoi dupa primire voru binevoit a-mi tramite pretiuulu de prenumeratiune. Si pentra-ca subscrisulu se nu aiba prea multe spese cu espedarea opului, cu stima fratieasca me rogu de Prea-onoratii Domnii Protopopi districtuali ca se benevoiesca a lua asupr'a-si sarcina de colectare a prenumerantiloru, pentru care serviciu dela 10 esemplarie prenumerate voiu da unulu ca rabatu, si apoi voiu tramite totu la Prea-onoratii Domnii Protopopi deodata tote esemplariile prenumerate din respectivulu districtu, era daca acestu a nu ar' pote se o faca Prea-on. Dni Protopopi voiu tramite opulu deadreptulu la prenumeranti.

Colele de prenumeratiune me rogu a mi-se retransmite pana in finea lunei Iuliu a. c. st. n.

Gherla in diu'a Inaltiarei Domnului nostru Isusu Christosu la ceriu, anulu 1877.

TITU BUDU,

concupistu episcopescu, vice-notariu.
si asessoru consistorialu.

Diverse.

Esaminele publice in institutulu pedagogico-teologicu din Aradu se vor tiené in dilele 18, 20, 21 si 22 Iuniu st. vechiu a. c.

* * Unu sinodu tractualu tienutu nu de multu in Berlinu a constatatu regretandu, ca in acestu tractu din 5875 copii de parinti protestanti, 2813 sunt nebotezati.

∞ Din Frankfurtu se scrie diariului „Liborius-Bote“ ca unu cutare architectu de acolo nainte de acestu cu unu anu si diumetate a pierdu unu portfoiu cu o suma de bani de 9000 marce germane in tienutulu Saasbrück. Urmariile politiane n'a dusu la nici unu resultatu, si pagubasiulu abdisese acum de tota sperantia, pana candu in dilele trecute

primariulu cutarei comune din Lotaringi'a se presentă inaintea lui predandu-i portfoiulu cu 8400 marce. Preotulu comunei adeca, la marturisire (ispovadania) sciindu intemplantarea chiar dela cel'a ce aflase portfoiulu, l'a induplecatu ca se redee banii straini. Numele lui in sa a remasu secretulu spiritualulu.

„**„ Instructiuni.** Estragemu din „Timpulu“ urmatoarele instructiuni relative la prepararea bandagelor, scame-loru. etc. 1) Fasiile se rupe din bucati de olanda intrăga séu cersiafuri purtate si spalate bine, in lungime dela 5—10 metri (6—12 coti) si late de 6—10 centimetre séu de unu latu de mana; daca fasiile rupte din cersiafuri nu vor avea lungimea ceruta, ele potu fi cusute una de alta, inse cusatur'a va fi facuta pe latu, éra nu pe muche si in urma strinse in roluri si insemnate cu cernéla Nr. metriloru de lungime. 2) Aceste fasie se potu face si din bucati flanel noué si tifonu subtire, in sa aceste nu potu fi inădite, ci croite din bucăti mari. 3) Triangulele se vor taiá din bucăti de olanda noua séu vechia, care va avea form'a unui patratu cu laturile lui de 60—75 centimetre si in urma se va spintecá dela unu coltiu la celalaltu opusu lui, séu ele se potu lasá chiar patrate remaindu a si le formá doctorii dupa trebuintia. 4) Compresese potu fi petice curate de olanda de diferite marimi, obicinuite ele se facu de o latime dela $1\frac{16}{28}$ centimetre si lungime 50 centimetri la 1 metru. Tóte aceste bande, fasie, triangule, comprese, se lasa cu margi-nile loru libere, adeca netivite. 5) Scam'a se face din panza de atia vechia si bine spalata, daca se póte este bine a se deosebí scam'a de diferite grosimi si a se formá in pachete separate, la preparatiunea ei trebuie observatu mare curatienie, spalandu manile regulatu ori de câte ori se va apucá de facutulu ei, si se va pastrá in odăi bine aerisite si neumedé, departanduse de ori ce locuri de infectiune. Cersiafurile potu fi de ori ce panza, olanda, hasa (madapalon) america etc. Peticele si cersiafurile vechi sunt fórté trebuintiose si se intrebuintieza, fórté multu pentru legarea ranitoru séu mentienerea in locu a ori ce topice.

„**„ Serbatoarea diecesei oradane.** Dumineca — in 3 Juniu st. n. — s'a serbatu cu mare solemnitate iubileulu seculariu alu Eparchiei gr. cat. de Oradea-mare, impreuna si iubileulu de 50 ani a episcopiei Pontificelui romanu. Pentru serbarea festiva a acestui iubileu duplu s'au facutu mai multe pregatiri in bisieci'a catedrala si in curtea episcopésca, la care spelele enorme de 5—6 mii fl. le-au portatu Ilustrissimulu Domnu Episcopu diecesanu Ioanu Olteanu. Preotii cu Protopopii in frunte in numeru forte mare au sositu Sambata, candu dupa améidi la 4 óre flamur'a bicolora a Pontificatulu — alba si galbena — asediata pre turnulu catedralei vestiá marea insemnate a dilei urmatória. Totu atunci la 4 óre s'a tienutu vecerni'a mare cu lithia la care a participatu o mare parte a preotiloru diecesani. Domineca la 8 óre deminéti'a imbracandu-se in ornatele bisericesci vr'o 80 preoti au esitu cu procesiune solemnă pana la curtea episcopésca, de unde aducundu pre Archiereu, intre cantarile melodiose ale corulu seminariulu din locu, si cu o solemnitate patrundietoria, la 8 $\frac{1}{2}$ óre s'a inceputu Sant'a liturgia, la care sub conducerea Archiereului au concelebratu toti protopopii, asistandu impreuna preotii presenti; — dupa finirea s. Liturgia, sub care s'au intonatu imnuri pentru Pontificele romanu si pentru Imperatoriulu-Rege alu Austro-Ungariei, Ilustrissimulu Domnu Episcopu diecesanu dupa o cuventare ocazionali, a impartitu ordurile de distinctiune, asiá: stralucindu atunci pre pieptulu Archiereu cu crucea de aur cu stea alui Franciscu I. atunci primita, — Prepositulu Borbola a fostu distinsu cu crucea ordulu Leopoldinu, — Ioanu Cuucu canonicu cu abati'a de SS. Petru si Paulu, — Tom'a Siorbanu Protopopu in Carei si Petru Mihuti directoriu gimnas. in Beiusiu ambii cu crucea de aur cu corona alui Franciscu Josifu I. Dupa aceste Episcopulu a numitu pre mai multi Preoti de Archidiaconi

onorari, Asesori consistoriali si Protopopi surogati. — La $\frac{1}{2}$ 12 óre finindu-se s. Liturgia, clerulu diecesanu a predatu Episcopulu prin nestorulu diecesei Magnificentissimulu Domnu Dr. *Nicolau Borbola* una litografia binenimerita a persoanei Ilrstritatiei Sale, care are inscriptiunea:

„*Ioanu Olteanu Episcopulu gr. cat. alu Urbei-Mare Clerulu si Poporulu diecesei gr. cat. de Oradea-Mare in semnulu devotiunei si aderintiei sale fiesci, cu ocasiunea iubileulu seculariu a infintiarei Eparchiei.*“

La 1 ora dupa améidi s'a inceputu prandiulu splendidu, la care a participatu 164 persone alese din tote notabilitatile bisericesci si civile, — sub prandiu s'au redicatu 22 toaste: pentru Pontificele romanu, Maiestatea Sa, Casa domnitoria, Metropolitulu gr. cat., Episcopulu diecesei, Cleru, Capitulu etc. Intr'alta di deminetia la 10 óre toti Preotii in frunte cu Episcopulu si Capitulu s'au fotografatu impreuna pre o icona. Dupa aceste protopopii, preotii si civilii romani plini de bucuria si mangaiare spirituala au plecatu catra casa. Unii dintre cei presenti la acést'a festivitate au participatu si la banchetulu romanescu, ce s'a tienutu in sal'a otelului „*Arborele verde*“ Domineca ser'a, — unde éra s'a redicatu mai multe toaste. (Predicatoriulu.)

. **Adeveru in superstitia.** Intr'unu studiu asupra Turciei actuale, publicatu in „Republica franceza“ se afla urmatoarele: „Turcii au o vechia superstitia care arata presimtirea vaga a sfersitulu loru. Aprópe de castelulu Siate Turnuri, unde au langeditu atáti nepoti de sultani, este o pórtá zidita de multu. Prin acea pórtá au intratu cruciatii in alu 13-lea secolu, totu prin acea pórtá, dicu superstitiosii din Constantinopulu, vor reintrá intr'o di armatele crestine.“ O se fia!

□ **Concursulu** pentru statiunea invetiatorésca din Micalaca, in urmarea recercarei oficiose din partea comitetulu parochialu, s'a indreptatu precum urméza publicatu in numerulu de facia.

× **(Indreptare.)** In nr. trecutu pag. 147 alinea 3 ordulu 9 in locu de: opreste valurile spumegátóre etc. se se citésca: preste valurile spumegátóre etc.

Avisu filantropicu

catra

domnii si carturararii romani. *)

Este de prisosu se inmultiescu cuvintele pentru a descrie catastrofa inscenata in orientu prin resboiulu sangerosu, ce-lu pórtá Rusii (muscalii) si Romanii cu imperati'a Turcésca. Cátu sange crestinu se va versá in acestu resboiu! Multi cu doreri nespuse vor suferi sub ranele grave, care le causeaza si va causá inamiculu barbaru; se pare cá audimu glasulu loru, cerendu ajutoriu pentru alinarea doreriloru ce suferu prin ranele capatate in resboiu. Si óre noi romanii si crestinii ortodoxi, pote-vomu stá indiferenti, la cuventulu loru rogatoriu? Óre lasa-ne-va inim'a ca se nu dămu ajutoriu la cei ce-si versa sangele pentru crestinismu si religi'a ortodoxa? — Nu credu se fia vr'o inima romana si crestina, care se nu grabésca a pune pe altariulu compatimirei sacrificiele sale, spre scopulu ajutorarei ostasiloru raniti.

Nu numai legaturile, de credintia legaturile fratiesci ci mai pre sus de tóte simtiulu umanitariu ni inpune daturintia, a dá ajutoriu la cei ce patimescu si suferu nenoriciri.

S'a potutu ceti in foile nóstre, cumca pentru acestu scopu umanitariu; adeca pentru a stringe oferte pe séma ranitoru roman; s'a si constituitu in Sibiu din partea femeiloru, si in Brasiovu din partea barbatiloru doue comitete, cari in sa fiindu desfiintiate din partea guvernulu magiaru, — nu a remasu alta decatu prin colectiuni particulare — ce nu sunt oprite, — a stringe oferte in bani, scame etc.

*) Sunt rugate si celelalte diare a reproduce acestu avisu.

Subscrisulu condusu de principiulu moralei crestine si alu umanismului — de si altii ar fi póte mai competenti se-o faca acést'a — cu modestie vine a aduce la cunosciint'a publica stimatiloru domni si carturari romani, cumca pentru partile ungurene si deschilinitu pentru „Campia“ am deschisu o lista de contribuire, pentru militarii romani raniti in reshoiu.

Deórece stringerea ofertelor naturale (scame, bandagie etc.) este tendint'a laudabila a femeiloru, si precum sciu in ast'a privintia stá la dispusetiunea stimatiloru contribuitori D-na Ersilia Sturz'a, din Siepreusiu: subscrisulu numai oferte in bani primesce, dechierandu-se a tramite la locul destinatu ofrandele ce vor incurge si a face socóta prompta in foile nóstre din cocia de Carpati.

Deci se ajutoramu pre cei ce suferu si se lupta pentru crestinismu si biserica ortodoxa fia care dupre starea sa materiala!

Kétegyháza com. Bichisiu la Iuniu $\frac{1}{19}$. 1877.

E. N. Terentiu Puca.

Concurs.

1—3

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci din Beinsiu devenita vacanta prin mortea fostului invetiatoriu Ignatiu Papuca, se escrie concursu de alegere pe $\frac{3}{15}$, Iuliu a. c. Emolumintele suntu: a). 205 v. a. solvindi la patrariu de anu b). 6 cubule de gráu c). 6 stangeni de lemne, din care se va incaldí si scól'a d). stólele cantorali si cuartiru cu gradina.

Recurintii voru avea a si-tramite petitiunile sale provédute cu testimoniu de calificatiune sub adress'a comitetulu parochialu de aici la subscrisulu inspectoru pana la terminulu defiptu, — avendu totdeodata a se presentá la biserica in cutare Dumineca nainte de alegere.

Cei cu clase gimnasiali voru fi preferiti.

Beinsiu in $\frac{5}{17}$. Iuniu 1877.

Vasiliu Papp

prot. insp. cerc. de scóle.

2—3

Pentru statiunea invetiatorésca class'a inferioara din Micalaca comitatulu si protopresviteratulu Aradului se escrie concursu, pe langa urmatóarele emoluminte: 220 fl, 8 orgii de lemne din care este a se incaldí si scola, $\frac{1}{4}$ de pamentu estravilanu, $\frac{1}{4}$ de pamentu sperativu cu ocasiunea segregarei; dela functiune la imormentarea mare 80 cr. dela prunci 40 cr.; cortelu liberu cu gradina de legume.

Doritorii de a castigá statiunea acést'a au se produca testimoniu de preparandia, de calificatiune, atestatu de moralitate, si cá au absolvatu 4 clase reale, séu celu putienu 2 clase gymn. Clericii absoluti inca potu recurge. Recursele au ale trimitte la Inspectoratulu Aradului pana in $\frac{3}{15}$ Iulie a. c. alegerea se va tiené in $\frac{10}{22}$ Iulie.

Recurrentii au a se presentá intro serbatóre au Dumineca in s. biserica din Micalaca, pentru a-si aratá desteritatea in cantare si tipicu.

Micalaca in $\frac{2}{14}$ Iuniu 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Ioanu Ratiu** protopopulu si inspectorulu cerc. Aradu.

3—3

Pentru indeplinirea statiunei invetiatoresci la scól'a a II-a gr. or. din Borosineu inspectorulu Ienopoliei (Borosineu) se escrie concursu cu terminulu de alegere pe 29 Iuniu a. c. st. v. pe langa urmatorulu salariu anualu: Bani gata 300 fl. v. a. 10 orgii de lemne din care este de a se incaldí

si scól'a — 50 cr. dela mortu mare, — 20 cr. dela mortu micu, si cuartiru liberu. Dela recurrenti se cere: testimoniu despre absolvirea preparandiei confesionale gr. or. — de calificatiune, testimoniu despre absolvirea aloru 4 clase gimnasiale, séu trei reale si atestatu despre conduit'a loru de pona aci, — potu recurge si preparandi absoluti de si nu voru fi depusu esamenu de calificatiune, inse sub conditiunea; ca respectivulu la casu de ar fi alesu — se intielege cá in lips'a celoru calificati — in restimpu de unu anu de dile dela intrarea sa in postu va depune essamenu de calificatiune. Se cere mai departe, ca sub durata publicarei de concursu in vre-o domineca, ori serbatóre se se presinte la san'ta Biserica, ca se-si arete desteritatea in cantarile bisericesci. Recursele provédute cu mai sus insiratele documinte, adresendule comitetulu parochialu, respectivii recurrenti le voru trimitte — celu multu pona in presér'a dilei de alegere inspectorului cercualu de scóle Nicolau Beldea in Borosineu (Ienopolea) posta ultima Borosineu.

Borosineu 24 Maiu 1877.

Comitetulu parochialu gr. or.

In contielegere cu mine **Nicolau Beldea** m. p. inspectoru scolariu.

Nr. ad 451—1877.

3—3

Se scrie concursu pentru deplinirea parochiei vacante din Maderatu, cu care suntu impreunate urmatóarele emoluminte: una sesiune pamentu; dela 136. case cu pamentu câte una mesura bucate parte gráu parte cucurudiu, 28 $\frac{3}{4}$ cubule; dela 91. case dieleresci câte 50 cr. una holditia si fondu intravilanu.

Recurintii au a reproduce testimoniu de 8. clase gimnasiale si absolvirea clericiei; — preutii santiti in ante de asta cu mai multi ani potu recurge si cu 4. clase daca sunt bine meritati pe terenulu bisericescu séu scolasticu avendu, preotulu fiitoriu a fi totu deodata si invetiatoriu in scola a 2-a ce se va infiintá, pre langa o remuneratiune ce va aflá comuna cu cale a-i resolví.

Recurintii voru avea a se presentá in una de Dumineca séu serbatóre la biserica de a-si aratá desteritatea sa in predica séu cantu.

Diua alegeri va fi 19. Iuniu st. v. a. c.

Recursele adresate comitetulu se se tramita protopresviterulu in Siri'a (Világos) cu 5 dile in ante de alegere.

Maderatu $\frac{14}{26}$. Maiu 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Georgiu Vasileviciu** protopopu.

3—3

Se publica concursu pentru deplinirea parochiei vacante din Araneagu; cu emolumentele: una sesiune pamentu, dela 124 case cate una mesura (31. litre) bucate parte gráu parte curudiu, biru; stólele usuat; fondu intravilanu, canepisce si 500 $\square$ metri pamentu pentru via.

Recurrentii potu fi toti aceia carii au absolvatu cleric'a si au testimoniu de calificare; — preferintia vor avé preuti santiti.

Pana la alegerea ce se va intemplá la 24. Iuniu a. c. st, v. recurrentii au a se presentá in una din Dumineci séu serbatori la biserica de a-si aratá desteritatea in predica séu cantu.

Recursele se se tramita parentelui protopopu in Siria (Világos).

Araneagu $\frac{3}{15}$ Maiu 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Georgiu Vasileviciu** protopopu

Redactoriu respundietoriu: **Vincentiu Mangra**